

zastosuvannya keys-metodu u protsesi profesiynoyi pidhotovky maybutn'oho fakhivtsya. [Peculiarities of using the case method in the process of professional training of a future specialist]. Seriya «Pedahohika, sotsial'na robota». 20. 148-150. [in Ukrainian]. 5. **Shevchuk, S.** (2014). Keys-metod yak zasib zrostannya maysternosti pedahoha profesiynoyi shkoly. [The case method as a means of increasing the skill of a vocational school teacher]. Pedahohika i psykholohiya profesiynoyi osvity, 3. 64-72. [in Ukrainian]. 6. **Yahodnikova, V. V.** (2009). Interaktyvni formy i metody navchannya u vyshchiiy shkoli. [Interactive forms and methods of learning in higher education]. navchal'no-metodychnyy posibnyk. Kyiv : DP «Vyd. dim «Personal», 80. [in Ukrainian]. 7. **Jarvis, P.** (2004). Adult Education and Lifelong Learning: Theory and Practice 3rd ed. London : Routledge Falmer, 320. [in English]. 8. **Knowles, M.** (1984). The Adult Learner: A Neglected Species (3rd Ed.). Houston, TX : Gulf Publishing, 232 [in English].

Стаття отримана 15.02.2024 р.

УДК 376-056.264-053.4:81'233

DOI 10.32626/2413-2578.2024-23.278-287

Л. СТАХОВА

<https://orcid.org/0000-0002-0540-0674>

К. ЗЕЛІНСЬКА-ЛЮБЧЕНКО

<https://orcid.org/0000-0002-9986-4989>

А. КРАВЧЕНКО

<https://orcid.org/0009-0001-9238-9628>

ЛОГОРИТМІЧНІ ВПРАВИ В ПРОЦЕСІ КОРЕКЦІЇ ПОРУШЕНЬ МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Відомості про автора: **СТАХОВА Лариса**, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри логопедії Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка, Суми, Україна. У колі наукових інтересів: проблема корекції порушень загального недорозвитку мовлення в дітей дошкільного віку. **ЗЕЛІНСЬКА-ЛЮБЧЕНКО Катерина**, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри логопедії Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка, Суми, Україна. У колі наукових інтересів: проблема надання допомоги дітям з порушеннями мовленнєвого розвитку. **КРАВЧЕНКО Анатолій**, кандидат педагогічних наук, професор кафедри логопедії Сумського державного педагогічного університету

імені А. С. Макаренка, Суми, Україна. У колі наукових інтересів: проблема надання допомоги дітям з порушеннями мовленнєвого розвитку.

Contact: Larisa STAKHOVA, Candidate of Pedagogic Sciences, associate professor of logopaedics department at Sumy State A. S. Makarenko Pedagogical University, Sumy, Ukraine. The range of scientific aims: the problem of correction general disturbance of speech underdevelopment among the preschool children. **Kateryna ZELINSKA-LIUBCHENKO**, Candidate of Pedagogic Sciences, associate professor of logopaedics department at Sumy State A. S. Makarenko Pedagogical University, Sumy, Ukraine. The range of scientific aims: he problem of providing assistance to children with speech disorders. **Anatoliï KRAVCHENKO**, Candidate of Pedagogic Sciences, professor of logopaedics department at Sumy State A. S. Makarenko Pedagogical University, Sumy, Ukraine. The range of scientific aims: he problem of providing assistance to children with speech disorders.

Стахова Л. Логоритміка в системі нейропсихологічної реабілітації після інсульту. *Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки)*. 2020, Вип. 16, том1. С. 133-141. **Зелінська-Любченко К.** Логоритмічні вправи як засіб корекції порушень мовлення дітей дошкільного віку Сучасні проблеми логопедії та реабілітації : матеріали XI Всеукраїнської заочної науково-практичної конференції (17 листопада 2023 року, м. Суми). **Кравченко А.** Рухлива гра як засіб корекції порушень мовлення на логопедичних заняттях *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова*. 2018. № 61. С. 285-288

Л. Стахова, К. Зелінська-Любченко, А. Кравченко А. Логоритмічні вправи в процесі корекції порушень мовлення дітей дошкільного віку. У статті висвітлюється питання використання логоритмічних вправ у процесі корекції порушень мовлення дітей дошкільного віку. Логоритмічні вправи є одним з найефективніших методів корекції порушень мовлення, особливість яких полягає в поєднанні мовлення, музики та рухів в спеціальних комплексних вправах, що відбувається завдяки ритму. Зазначено, що основою логопедичної ритміки є ритм, що організовує та дисциплінує будь-яку дію, допомагає регулювати поведінку дитини, є ключем до корекції мовлення, допомагає дітям із порушеннями мовлення відчувати ритм у рухах та задіяти його під час мовлення. Визначено напрями логоритміки (розвиток музичного сприйняття, формування музично-

ритмічних навичок, формування вміння змінювати швидкість, плавність та зміст рухів, формування вміння самостійно починати рух після музичного вступу) та принципи організації корекційної роботи з подолання мовленнєвих порушень в дітей дошкільного віку (принципи системного підходу, комплексного підходу, індивідуального підходу, наочності, поступового ускладнення завдань, розвитку, емоційності). Зазначено, що логопедична ритміка спрямована на розв'язання оздоровчих, виховних, корекційних та пізнавальних завдань. Представлені методи та прийоми логоритміки, які використовують в роботі з дітьми дошкільного віку із порушеннями мовлення: музично-ритмічні. Наведено приклади логоритмічних вправ, що їх можна використовувати в логопедичній роботі з дітьми старшого дошкільного віку із порушеннями мовлення.

Ключові слова: логоритмічні вправи, корекція, порушення мовлення, діти дошкільного віку.

Stakhova L., Zelinska-Liubchenko K., Kravchenko A. Logarithmic exercises in the correcting speech disorders process of preschool children. The article highlights the issue of using logarithmic exercises in the correcting speech disorders process of preschool children. Logarithmic exercises are one of the most effective methods of correcting speech disorders, the feature of which is the combination of speech, music and movements in special complex exercises, which occurs due to rhythm. It is noted that the basis of speech therapy rhythms is the rhythm that organizes and disciplines any action, helps to regulate the child's behavior, is the key to speech correction, helps children with speech disorders to feel the rhythm in movements and use it during speech. Logarithmic exercises are emotionally colored, provide freedom and ease, which makes the process of eliminating speech disorders faster and more effective; logorhythmic gives an opportunity to interact with other children, develop a sense of rhythm and coordination, increase self-esteem, and get emotional satisfaction. The logorhythmics directions (the development of musical perception, the musical and rhythmic skills formation, the formation of the ability to change the speed, movements smoothness and content, the formation of the ability to independently start a movement after a musical introduction) and the principles of organizing corrective work to overcome speech disorders in preschool children (systemic approach principles) are defined, complex approach, individual approach, clarity, gradual tasks complication, development, emotionality). It is noted that logopedic rhythms are aimed at solving health-improving, educational, corrective and cognitive tasks. Presented logorhythms methods and techniques are used in work with preschool children with speech disorders: musical and rhythmic (listening to music, singing, walking, marching, dancing, playing with

musical instruments), speech therapy (articulation exercises, breathing exercises, developmental exercises general and fine motor skills, exercises for the development of phonemic hearing), games (story role-playing games, didactic games, mobile games), verbal instructions, demonstration, imitation, encouragement. Examples of logorhythmic exercises that can be used in speech therapy work with children of older preschool age with speech disorders are given.

Key words: logarithmic exercises, correction, speech disorders, children of preschool age.

Постановка проблеми. Мова та мовлення – це основа для розвитку особистості та її компетентності, потужний інструмент, що допомагає дитині спілкуватися, пізнавати світ, виражати себе та творити. Саме тому мовленнєва підготовка до школи відіграє таку важливу роль у розвитку дошкільнят. Цей процес охоплює всі види діяльності дитини, адже мова використовується в іграх, спілкуванні з однолітками та дорослими, пізнанні навколишнього світу. Вміння чітко та правильно висловлюватися дає дитині відчуття впевненості та робить її більш комунікабельною. Розвинений мовленнєвий апарат та навички мовлення полегшують процес навчання в школі, адже дитині легше сприймати та засвоювати нову інформацію.

Порушення мовлення можуть негативно впливати на всі сфери життя дитини, тому важливо вчасно розпочати корекційну роботу.

Логоритмічні вправи – це один з найефективніших методів мовленнєвої підготовки. Їх особливість полягає в поєднанні мовлення, музики та рухів. Логоритмічні вправи роблять мовленнєву підготовку до школи цікавою та захоплюючою для дитини. Їх можна використовувати як на заняттях у дошкільному закладі, так і вдома.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблему використання логопедичної ритміки в системі корекції мовленнєвих порушень в дітей дошкільного віку розглядають теоретики та практики. О. Боряк зазначає, що логоритміка є засобом корекції просодичної сторони мовлення дітей старшого дошкільного віку з дизартрією, М. Омельченко, В. Кордонець, Н. Юдіна пропонують застосовувати засоби логопедичної ритміки в корекційній роботі з дітьми старшого дошкільного та молодшого шкільного віку з порушеннями інтелектуального розвитку [4, 6]. Н. Бондаренко висвітлює вплив основних видів музичної діяльності на мовленнєвий розвиток дитини дошкільника [3]. О. Баскакова вважає заняттям співами, музикою, ритмікою одним із засобів профілактики мовленнєвих порушень, також автор зазначає, що дані заняття сприяють розвитку сили та тембру голосу, мовленнєвого дихання, модуляції [1]. В. Галущенко звертає увагу на те, що вокалотерапія, як

одна з найбільш адаптованих методик для роботи з дітьми дошкільного віку, вирішує завдання з розвитку просодичної сторони мовлення та артикуляційно-мімічної моторики у дітей з порушеннями мовлення [5]. Ю. Рібцун зазначає, що музично-дидактичні ігри мають на меті розвиток у дітей вміння визначати джерело та напрямок звучання, чути та розрізняти немовленнєві звуки, диференціювати мелодії, що, в свою чергу, сприяє розвитку слухового сприймання, уваги та пам'яті дітей дошкільного віку [9]. М. Ракульцева розглядає особливості подолання заїкання у дітей старшого дошкільного віку засобами логоритміки [8].

Мета статті: висвітлити необхідність використання логоритмічних вправ у процесі корекції порушень мовлення дітей дошкільного віку.

Виклад основного матеріалу. Логоритмічна робота з дітьми дошкільного віку передбачає визначення кількох напрямів:

- розвиток музичного сприйняття – формування та розвиток умінь сприймати та відтворювати музичні образи, поєднувати різноманітні рухи з характером музики;
- формування музично-ритмічних навичок – слухати музику, відчувати ритм музики, ритмічно й виразно рухатися, враховуючи ритм музики, а також прискорювати і сповільнювати рухи залежно від темпу музики;
- формування вміння змінювати швидкість, плавність та зміст рухів відповідно до характеру музики та музичної фрази;
- формування вміння самостійно починати рух після музичного вступу [2].

Логопедична ритміка спрямована на розв'язання наступних завдань:

- 1) оздоровчі – розвиток та вдосконалення загальної та дрібної моторики, слухового та зорового сприймання, дихальної функції, зміцнення м'язового апарату, удосконалення фізичних якостей, формування правильної постави, ходи тощо;
- 2) пізнавальні – формування та розвиток рухових умінь та навичок, координації рухів, формування вміння орієнтуватися в просторі, контролювати власні дії, переключатися з однієї діяльності на іншу, зосереджувати увагу тощо;
- 3) виховні – виховання умінь виявляти свої власні здібності, бажання удосконалюватися, взаємодіяти, виховання особистісних якостей;
- 4) корекційні – подолання порушень мовленнєвого розвитку, розвиток дихання, просодичних компонентів мовлення, артикуляційної та дрібної моторики, формування та вдосконалення рухів статичної та динамічної координації, розвиток рухової пам'яті та довільної уваги, нормалізація м'язового тону [10].

Основою логопедичної ритміки є ритм, він організовує та дисциплінує будь-яку дію, вкладаючи її в певну форму. Це допомагає регулювати поведінку дитини, а також використовується для її виховання та розвитку. Також ритм є ключем до корекції мовлення, допомагає дітям із порушеннями мовлення відчувати ритм у рухах та задіяти його під час мовлення. Саме завдяки ритму в спеціальних комплексних вправах слово, музика і рух об'єднуються.

Під час виконання музично-рухових вправ діти отримують помірні фізичні навантаження, які, в свою чергу, збуджують та стабілізують нервові процеси, що дає позитивний корекційно-терапевтичний ефект.

Музика, рух та слово можуть поєднуватися в різних варіантах, проте, яким би не було це поєднання, звучання музики та виконання руху та впорядковують моторно-рухову сферу дитини. Це також поліпшує зорово-рухову координацію та позитивно впливає на особистість дитини і якість її мовлення [7].

Логоритмічні вправи та логоритмічні ігри доцільно використовувати на логопедичних заняттях з корекції звуковимови, розвитку фонематичних процесів, формування та удосконалення лексико-граматичних категорій та заняттях з розвитку зв'язного мовлення.

Під час організації та проведення необхідно враховувати, що корекційні заняття будуть ефективнішими за умови великого рухового досвіду дитини, коли в неї буде більше впевненості в собі та своїх діях. Відомо, що обмеженість рухів у дитини може затримувати розвиток психічних функцій, включаючи мовлення. Логоритмічні заняття, що поєднують музику, рух та художнє слово, допомагають вирішити цю проблему. Емоційне забарвлення, свобода та невимушеність, які дають логоритмічні вправи, роблять процес усунення мовленнєвих порушень більш швидким та ефективним. Крім того, логоритміка сприяє соціалізації особистості дитини, адже вона дає можливість взаємодіяти з іншими дітьми, розвивати почуття ритму та координації, підвищувати самооцінку, отримувати емоційне задоволення.

Організація корекційної роботи з подолання мовленнєвих порушень в дітей дошкільного віку має відбуватись з урахування таких принципів:

- принципу системного підходу (врахування структуру дефекту, взаємопов'язаність складових мовленнєвої системи);
- принципу комплексного підходу (здійснення корекційної роботи поза логопедичних занять, взаємодії з іншими фахівцями, батьками);
- принципу індивідуального підходу (врахування індивідуальних особливостей пізнавальної діяльності, розвитку сенсорних відчуттів,

моторної сфери, рівня мовленнєвого розвитку дитини, а також механізмів, структури та симптоматики мовленнєвого порушення);

- принципу наочності (використовування дидактичного картинного, предметного та іграшкового матеріалу);
- принципу поступового ускладнення завдань (завдання та мовленнєвий матеріал пропонується дітям від простого до складного);
- принципу розвитку (визначення завдань, труднощів, етапів, які знаходяться в зоні найближчого розвитку дитини);
- принципу емоційності (створення позитивної емоційної атмосфери на занятті, що викликає в дітей почуття радості від успішного виконання завдань та сприяє формуванню в дітей внутрішніх мотивів на основі співпраці з педагогом).

На логопедичних заняттях можна використовувати широкий спектр методів і прийомів, які умовно можна поділити на групи.

1. Музично-ритмічні:

- слухання музики (використовується для розвитку музичного сприйняття, слухового сприймання, почуття ритму, темпу, динаміки);
- співи (сприяють розвитку артикуляційного апарату, дихання, сили та висоти голосу, почуття ритму, корекції звуковимови, пам'яті);
- музично-ритмічні рухи - ходьба, марширування, танці, ігри з музичними інструментами (сприяють розвитку координації рухів, моторики, почуття ритму, темпу).

2. Логопедичні:

- артикуляційні вправи (сприяють розвитку м'язів мовленнєвого апарату, покращенню вимови звуків);
- дихальні вправи (сприяють розвитку правильного мовленнєвого дихання);
- вправи на розвиток загальної та дрібної моторики;
- вправи на розвиток фонематичного слуху (впливають на формування вміння розрізняти звуки мовленнє).

3. Ігрові:

- сюжетно-рольові ігри (сприяють розвитку уяву, творчості, зв'язного мовлення, збагачення словника, удосконалення граматичної складової мовлення);
- дидактичні ігри (сприяють формуванню та удосконаленню мовленнєвих навичок);
- рухливі ігри (сприяють розвитку координації рухів, почуття ритму, темпу, моторики).

Також використовують такі прийоми як словесні інструкції (які мають бути чіткими, зрозумілими, лаконічними), показ (логопед показує вправи, рухи, артикуляцію звуків), імітація (діти імітують дії логопеда), заохочення (похвала, стимулювання, підтримка).

Наведемо приклади логоритмічних вправ та ігор, що їх можна використовувати на логопедичних заняттях.

У дидактичній грі «Чарівні стрічки» діти мають слухати музику та співвідносити її з певною порогою року – знайти стрічку відповідного кольору: біла – зима, жовта – осінь, зелена – весна, червона – літо. Потім дітям пропонують заспівати уривок з пісні про зиму, літо, весну або осінь, при цьому діти виконують танцювальні рухи зі стрічкою в руках.

У мовленнєвій грі з рухами «Машина» діти промовляють та виконують рухи одночасно: бі-бі-бі гуде машина (ритмічно плескають в долоні), не поїду без бензину (ритмічно тупають ногами), буду я крутити руля (руками імітують рухи ніби тримають кермо), ми поїдемо в поля (ритмічно тупають ногами).

Логоритмічна гра «Ланцюжок слів» передбачає вміння дітей визначати останній звук в словах та придумувати слова на певний звук. Діти сидять в на килимку, одна дитина тримає два горішки. Під музику діти плескають в долоні, дитина, яка тримає горішки, стукає горішок об горішок; коли музика зупиняється, дитина яка тримає горішки, передає горішки сусіду та називає певне слово, сусід має назвати останній звук. Далі діти знов під музику плескають в долоні, коли закінчується музика, дитина, яка тримає горішки називає слово на останній звук попереднього слово та передає горішки сусіду.

Вправа «Вгору-вниз» передбачає вміння говорити на видиху, сприяє закріпленню вимови звуків в складах, словах та фразах, удосконаленню звуко-складової структури слова. Діти мають підніматися навшпиньки, піднімаючи при цьому руки вгору, роблять вдих, потім повільно опускаються на повну стопу, руки опускають вниз (до підлоги), на видиху промовляють відкриті склади (са, со, су тощо), закриті (ас, ос, ус тощо), зі збігом приголосних (ска, ско, ску, аск, оск, уск тощо). Поступово дітей вправляють у промовлянні слів різної складової структури та фраз.

Спів вокалізів – діти співають голосні звуки на будь-яку знайому мелодію. Також ми давали дітям можливість придумати свою мелодію та заспівати, проспівувати слова, чистомовки, віршовані тексти. Діти співають під музичний супровід дорослого або самі грають на ксилофоні.

Проспівування звуків під музичний супровід можна поєднати з пальчиковою гімнастикою. Наприклад, виконуючи вправу «Пальчики вітаються», діти одночасно співають склади, або слова, що відносяться до певної категорії – овочі, транспорт, меблі, посуд тощо (за проханням педагога) або слова з певним звуком, що римуються (риба, дерево, ракета, рукавиця, торт, карета, рак, корова, барабан, робот, черепаха, кран) з опорою на наочність.

У руховій праві «Промовляй та стрибай» діти мають промовляти римовані слова з певним звуком та стрибати в обруч на кожен наголошений склад.

У руховій праві «Промовляй та крокуй» дітям пропонують проспівувати та одночасно крокувати слова складної звуко-складової структури на кожен склад, нові слова, які вводяться в словник дітей або ті слова, які використовують для автоматизації поставлених звуків.

Вправа з хусточкою передбачає закріплення в дітей знань про речення та вміння будувати речення, правильно узгоджуючи слова між собою. Дітям пропонують сісти на стільчики та розглянути сюжетну картинку. Одна дитина тримає хусточку, складає речення, проспівує його та передає хусточку сусідові. Також цю вправу можна проводити на початку заняття, коли діти висловлюють очікування від заняття або в кінці заняття, коли діти кажуть, чого вони навчилися.

Висновки. Логопедична ритміка є одним із засобів корекції мовленнєвих порушень у дітей дошкільного віку. Логоритміка мотивує дітей до спілкування, адже вони поєднують в собі рухи, музику та мовлення. Логоритмічні вправи та ігри знайомлять дітей з новими словами та фразами, пов'язаними з музикою, рухами та ритмом, активізують словник дітей, покращують мовленнєве дихання, сприяють розвитку рухливості моторики мовленнєвого апарату, плавності висловлювання, поліпшують процес корекції звуковимови, покращують темпо-ритмічну організацію мовлення, стан дрібної та загальної моторики дитини, допомагають дітям краще відчувати ритм мовлення, правильно інтонувати слова та фрази.

Бібліографія

1. Баскакова О. Ф. Раннє виявлення і профілактика мовленнєвих порушень у дітей. Таврійський вісник освіти. 2015. №2(50). Частина I. С.70. **2. Біляніна В. М.** Особливості проведення логоритмічних занять з дітьми дошкільного віку із загальним недорозвитком мовлення III рівня. *Актуальні питання корекційної та інклюзивної освіти* / За загальною редакцією Бойчука Ю.Д. Харків : ХНПУ ім. Г. С. Сковороди, 2020. С.24-29. **3. Бондаренко Н. В.** Вплив музичного мистецтва на мовленнєвий розвиток дитини дошкільного віку. Таврійський вісник освіти. 2017. №1(57). С. 45. **4. Боряк О. В.** Корекція просодичної сторони мовлення дітей старшого дошкільного віку з дизартрією засобами логопедичної ритміки. URL : <https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/25969/Boriak.pdf?sequence=1> **5. Галущенко В. І.** Застосування інноваційних логопедичних технологій у корекційній роботі з дітьми з порушеннями мовлення. *Актуальні питання корекційної освіти*. 2016. №7. URL: <http://aqce.com.ua/download/publications/45/42.pdf/> **6. Омельченко М.**

С., Кордонець В. В., Юдіна Н. М. Особливості застосування засобів логопедичної ритміки в корекційно-педагогічній роботі з дітьми з порушеннями інтелектуального розвитку старшого дошкільного та молодшого шкільного віку. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2021. № 78. С.64-67. **7. Призванська Р.** До питання використання музично-ритмічної діяльності у корекції заїкання. *Наука і освіта*. 2023. № 1. С.58-62. **8. Ракульцева М.** Корекція мовленнєво-рухових порушень у дітей старшого дошкільного віку із заїканням у процесі логоритмічних занять. «Актуальні питання спеціальної, інклюзивної і здоров'язбережувальної освіти», (20 жовтня 2022 р.) / за загальною редакцією проф. Бойчука Ю. Д. – Харків : ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2022. 163-169. **9. Рібцун Ю. В.** Організація та проведення у логопедичній групі ігор з правилами. Сучасні проблеми логопедії та реабілітації : Матеріали І Всеукраїнської науково-практичної конференції (7-8 лютого 2012, м. Суми). Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2012. С. 47-53. **10. Шабутін С. В., Хміль С. В., Шабутіна І. В.** Зцілення музикою. Тернопіль: Підручники і посібники, 2006. 192 с.

References

1. Baskakova O. F. Rannie vyivlennia i profilaktyka movlennievych porushen u ditei. *Tavriyskyi visnyk osvity*. 2015. №2(50). Chastyna I. S.70. **2. Bilianina V. M.** Osoblyvosti provedennia lohorytmichnykh zaniat z ditmy doshkilnoho viku iz zahalnym nedorozvytkom movlennia III rivnia. *Aktualni pytannia korektsiinoi ta inkliuzyvnoi osvity / Za zahalnoi redaktsiieiu Boichuka Yu.D.* Kharkiv : KhNPU im. H. S. Skovorody, 2020. S.24-29. **3. Bondarenko N. V.** Vplyv muzychnoho mystetstva na movlennievi rozvytok dytyny doshkilnoho viku. *Tavriyskyi visnyk osvity*. 2017. №1(57). S. 45. **4. Boriak O. V.** Korektsiia prosodychnoi storony movlennia ditei starshoho doshkilnoho viku z dyzartriieiu zasobamy lohopedychnoi rytmyky. URL : <https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/25969/Boriak.pdf?sequence=1> **5. Halushchenko V. I.** Zastosuvannia innovatsiinykh lohopedychnykh tekhnolohii u korektsiinii roboti z ditmy z porushenniamy movlennia. *Aktualni pytannia korektsiinoi osvity*. 2016. №7. URL: <http://aqce.com.ua/download/publications/45/42.pdf/> **6. Omelchenko M. S., Kordonets V. V., Yudina N. M.** Osoblyvosti zastosuvannia zasobiv lohopedychnoi rytmyky v korektsiino-pedahohichnii roboti z ditmy z porushenniamy intelektualnoho rozvytku starshoho doshkilnoho ta molodshoho shkilnoho viku. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh*. 2021. № 78. S.64-67. **7. Pryzvanska R.** Do pytannia vykorystannia muzychno-rytmichnoi diialnosti u korektsii

zaikannia. Nauka i osvita. 2023. № 1. S.58-62. **8. Rakultseva M.** Korektsiia movlennievo-rukhovyykh porushen u ditei starshoho doshkilnoho viku iz zaikanniam u protsesi lohorytmichnykh zaniat. «Aktualni pytannia spetsialnoi, inkliuzyvnoi i zdoroviazberezhuvalnoi osvity», (20 zhovtnia 2022 r.) / za zahalnoi redaktsiiei prof. Boichuka Yu. D. – Kharkiv : KhNPU imeni H. S. Skovorody, 2022.163-169. **9. Ribtsun Yu. V.** Orhanizatsiia ta provedennia u lohopedychnii hrupi ihor z pravylamy. Suchasni problemy lohopedii ta reabilitatsii : Materialy I Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii (7-8 liutoho 2012, m. Sumy). Sumy : Vyd-vo SumDPU imeni A. S. Makarenka, 2012. S. 47-53. **10. Shabutin S. V., Khmil S. V., Shabutina I. V.** Ztsilennia muzykoiu. Ternopil: Pidruchnyky i posibnyky, 2006. 192 s.

Авторський внесок: Стахова Л. – 34%, Зелінська-Любченко К. – 33%, Кравченко А. – 33%

Стаття отримана 15.02.2024 р.

УДК 376-056.264-053.4:81'234

DOI 10.32626/2413-2578.2024-23.288-297

Л. СТАХОВА

<https://orcid.org/0000-0002-0540-0674>

Н. ПОВАЛЯШКО

<https://orcid.org/0009-0009-3592-1233>

РОЗВИТОК ДІАЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ІЗ ЗАГАЛЬНИМ НЕДОРОЗВИТКОМ МОВЛЕННЯ

Відомості про автора: СТАХОВА Лариса, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри логопедії Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка, Суми, Україна. У колі наукових інтересів: проблема корекції порушень загального недорозвинення мовлення у дітей дошкільного віку. **ПОВАЛЯШКО Наталія**, вихователь, вчитель дефектолог Сумської спеціальної початкової школи 31 Сумської міської ради, Суми, Україна. У колі наукових інтересів: проблема корекції порушень розвитку в дітей дошкільного віку з особливими освітніми потребами.

Contact: Larisa STAKHOVA, Candidate of Pedagogic Sciences, associate professor of logopaedics department at Sumy State A. S. Makarenko Pedagogical University, Sumy, Ukraine. The range of scientific aims: the problem of correction general disturbance of speech underdevelopment among the preschool children. Information about the